ded only in test pit 3 (where unworked stone paving preliminarily dated to the late 18th – first third of the 19th century was unearthed) while the other test pits revealed only a 19th–20th-century cultural layer down to the excavated depth of 0.15–1.5 m. Several new cultural heritage objects and structures were identified. Surveyed area 2 yielded 1920s–1950s ceramic brick steps (Fig. 1) and isolated human bones from burials disturbed in digging the hill's slope and in forming the terraces. Trench 1, which was excavated beside this area, revealed the disturbed burials of 2 adults (without pathologies) and isolated bones from a disturbed third burial (Fig. 3). The burials may be from the late 18th – early 19th-century (based a lime mortar fragment discovered in the first burial's fill soil, a hand-forged coffin nail in the second burial, and data from historical sources about the course of the plot's development), but because neither the ground's surface from that time nor any grave goods were found, substantiated dating was not possible. In surveyed area 3 the remains of a narrow-gauge (60 cm) rail line were discovered in laying the utility lines (Fig. 3). The object could be part of the Cathedral Square – Antakalnis wagon line, which was laid in 1932 to transport the construction materials needed to repair the cathedral, which had been damaged by the 1931 flooding by the Neris.

Tauras Poška

Pylimo gatvė 12

2020 m. buvo atlikti detalieji tyrimai Pylimo g. 12 Vilniuje, įrenginėtų šulinių ir kastų tranšėjų inžinerinėms komunikacijoms vietose. Tyrimų metu iškasti 3 šurfai ir atlikti tyrimai (iki projektinio lygio) tranšėjų vietose. Pylimo g. 12 sklype tyrimai vykdyti 1994 ir 2019 m. T. Poška 1994 m. atliko žvalgomuosius tyrimus rekonstrukcijos ir statybos darbų vietoje. Jų metu ištirtas 9 m^2 plotas (2 šurfai). Įžemis nepasiektas nė viename iš šurfų, tačiau vykdant geologinius tyrimus nustatyta, kad kultūrinis sluoksnis 4,2 m storio. Šurfo 1 vietoje aptiktas XX a. I pusės grindinys, po juo iki 80–90 cm tirtas maišytas griuvenų sluoksnis su XVII–XX a. radiniais. Žemiau tirtas 60 cm storio sluoksnis su XVII–XX a. datuojamais radiniais. Maždaug 1,9 m gylyje aptiktas nesuardytas XVII a. sluoksnis, tačiau dėl sienelių griūčių jo storis liko nenustatytas. 1 m gylyje šurfe aptiktas nedatuotas plytų, rištų kalkių skiediniu, mūro fragmentas. Šurfas 2 tirtas iki 80 cm gylio, nes beveik per visą dugną atsidengė 1967 m. nugriauto lauko tualeto betoninis pagrindas. Iki minėtojo gylio fiksuotas XX a. sluoksnis su to laikotarpio šiukšlėmis.

2019 m. A. Kalėjus Pylimo g. 12 sklype atliko žvalgymus ir žvalgomuosius tyrimus. Žvalgymų metu apie 230 m^2 plote iki 0,6–1 m gylio nukastas viršutinis sluoksnis. Fiksuotas XX a. suformuotas sluoksnis, polių gręžimo vietose surasta XVII–XIX a. radinių. Žvalgomųjų tyrimų metu iškasti 3 2x2 m dydžio šurfai. Nustatytas kultūrinio sluoksnio storis 3,3–3,9 m. Iki 1,9–2,8 m gylio fiksuoti XX a. suformuoti sluoksniai, ankstyviausias sluoksnis datuotas XVII a. Tyrimų metu aptikta XIX a. pabaigos – XX a. mūrinių pamatų fragmentų.

Šurfo 1 vietoje (vidinis Pylimo g. 12 kiemas) (1 pav.) iki 2,6 m gylio kastas pilkos žemės sluoksnis su gausiomis XX a. statybinėmis ir buitinėmis šiukšlėmis. 2,9 m gylyje R šurfo dalyje atkastas ketaus vamzdis. Šurfo V dalyje viršutinis (suardytas) su griuvenomis sluoksnis kastas iki 2,6–2,8 m gylio nuo dabartinio paviršiaus. Jame kartu su XIX–XX a. keramikos ir stiklinių indų šukėmis surasta XVI–XVIII a.

1 pav. Tyrimų Pylimo g. 12 situacijos planas. T. Poškos brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation at Pylimo St. 12.

buitinės keramikos šukių, glazūruotų žalios, geltonos, rudos spalvos glazūra, dalis šukių puošta bangelės, įkartėlių ornamentu, aptiktos kelios juodosios gludintos keramikos šukės. Taip pat surasta XVII a. II pusės – XIX a. plokštinių koklių fragmentų, XVIII–XIX a. stiklinių indų fragmentų, dvi monetos – Jono Kazimiero (1648–1668) šilingas ir Lenkijos Kongreso karalystės 184(?) m. 5 grašiai. 2,6–2,8 m gylyje atidengtas tamsiai pilkos purios žemės sluoksnis su smėlio tarpsluoksniais, vietomis pasitaikė degėsių. Sluoksnis buvo 30–40 cm storio. Apatiniame sluoksnyje aptiktų XVI a. – XVII a. pabaiga datuotų buitinės keramikos šukių didžioji dalis neglazūruotos, rasti du XVII a. pabaigos plokštinių koklių fragmentai, taip pat XVI–XVII a. dubeninių koklių ir čerpių fragmentų. Aptikta XVII a. stiklinių indų šukių, peilių geležčių nuolaužų. Nukasus apatinį tamsiai pilkos žemės sluoksnį, 3,2–3,3 m gylyje pasiektas įžemis – smėlis (H_{abs} 117,35 m).

Šurfo 2 vietoje (vidinis Pylimo g. 12 kiemas) (1 pav.) iki 2,4 m gylio kastas pilkos žemės su gausiomis XIX–XX a. griuvenomis sluoksnis, kuriame kartu su XIX–XX a. buitinės keramikos ir stiklinių indų šukėmis aptikta XVI–XVII a. datuojamų keramikos fragmentų, XVII–XVIII a. stiklinių indų šukių, dvi monetos – 1894 m. Vokietijos 1 pfenigas, kitos monetos nominalas nenustatytas. Nuo 2,4 m gylio prasidėjo tamsiai pilkos purios žemės sluoksnis su smulkiomis plytų nuolaužomis, kuris tęsėsi iki 2,8–2,85 m gylio nuo dabartinio paviršiaus. Šiame sluoksnyje surasta XVI–XVII a. keramikos šukių, vienas dubeninio koklio, grindų plytelės, glazūruotos žalia glazūra, fragmentai, XVII a. stiklinių indų, lango šukių, metalinių dirbinių – saga, švininė kulka. Nukasus tamsiai pilką žemę pasiektas įžemis – smėlis (H_{abs} 107,58 m).

Šurfas 3 iškastas V Pylimo gatvės pusėje (1 pav.), jo vietoje fiksuoti tik XX a. II pusėje suformuoti sluoksniai, archeologinių radinių nesurasta, vertingas kultūrinio sluoksnio horizontas nefiksuotas.

Inžinerinių komunikacijų vietose dvi perkasos (1 ir 2) kastos iki 1,8 m gylio. Iki projektinio gylio fiksuoti tik XX a. suformuoti sluoksniai. Juose kartu su XX a. buitinių indų šukėmis surasta XVII–XIX a. keramikos, XVII a. – XX a. pradžios plokštinių koklių fragmentų. Perkasos 1 vietoje surastos dvi labai sunykusios monetos, jų nominalas nenustatytas, taip pat aptikta statybinės geležies (kilpvinių, peilio geležtės fragmentas). Perkasoje 2 taip pat surastos dvi monetos – Jono Kazimiero (1648–1668) šilingas ir Švedijos karaliaus Karolio XI (1660–1697) Rygos šilingas (falsifikatas).

Pylimo St. 12

In 2020, a field evaluation and survey were conducted at the sites of utility line wells and trenches at Pylimo St. 12, Vilnius (Fig. 1). Test pits 1 and 2 in the inner courtyard revealed a 2.8–3.3 m thick cultural layer. It was determined that the cultural layer horizons to a depth of 2.6–2.8 m had formed during 19th–20th-century

earthwork. A 30–45 cm thick, 16th – late 17th-century cultural layer horizon was recorded at a depth of 2.4–2.8 m. Only 20th-century layers had formed to the planned depth at the sites of the utility trenches. Only 20th-century layers were recorded to a depth of 1.4–1.7 m in test pit 3.

Stanislav Rutkovski,
Aistė Ragauskaitė

Žvalgomieji tyrimai Vilniuje, požeminių konteinerių vietose

2020 m. kovo–gruodžio mėnesiais Vilniaus mieste, būsimų požeminių konteinerių vietose atlikti žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai. Iš viso ištirti 35 šurfai, bendras tirtas plotas – 70,6 m². Tyrimai vykdyti Vilniaus senamiesčio, Naujamiesčio, Antakalnio, Užupio teritorijose. Antakalnio g. 12, J. Jablonskio g. 5, Pylimo g. 9, Šv. Stepono g. 15, Šv. Stepono g. 31B, Vilniaus g. 39 ir Vingrių g. 21B aptikti archeologiškai vertingi kultūriniai sluoksniai ir radiniai.

Antakalnio g. 12 aplinka XVIII a. priklausė Šv. Petro ir Povilo Laterano kanauninkų vienuolynui. XVIII a. II pusėje buvo pastatyta vasaros rezidencija su parku. XIX a. pradžioje čia veikė „Tivoli“ smuklė. Artimoje aplinkoje archeologiniai tyrimai vykdyti 2005 m. L. Girlevičius (Antakalnio g. 6) ištyrė 4 šurfus, iš viso 10 m² plotą. Aptikta XVII a. radinių (*LIIR*, f. 1, b. 4466). 2012 m. Antakalnio g. 14 tyrimus vykdė P. Vutkinas. Jų metu atidengtas XX a. I pusės akmenų grindinio fragmentas (*LIIR*, f. 1, b. 5987).

Būsimo požeminio konteinerio vietoje greta važiuojamosios kelios dalies 2020 m. ištirtas 2 m² dydžio ***šurfas.*** Iki 50 cm gylio fiksuoti piltinės kilmės sluoksniai, suformuoti XX a. vykdant aplinkos tvarkymo, paviršiaus formavimo darbus. Nuo 50 cm gylio fiksuoti apie 2,15 m storio XVI a. pabaigos (?) – XVII a. kultūriniai sluoksniai su šiam laikotarpiui būdingais buitinės ir statybinės keramikos radiniais (1, 2 pav.). 80–85 cm gylyje centrinėje šurfo dalyje atidengti į vieną eilę suguldyti 4 netašyti lauko rieduliai, išeinantys už R ir V šurfo sienelių (3 pav.). Akmenys maždaug 20x15, 40x32 cm dydžio. 2,65 m gylyje pasiektas nejudintas žvyras – įžemis.

1 pav. Antakalnio g. 12 šurfe rastas plokštinio koklio fragmentas. L. Kajotos nuotr.

Fig. 1. A panel stove tile fragment discovered in the test pit at Antakalnio St. 12.

2 pav. Antakalnio g. 12 šurfe rastas puodo pakraštėlio fragmentas. L. Kajotos nuotr.

Fig. 2. A pot rim fragment discovered in the test pit at Antakalnio St. 12.

J. Jablonskio g. 5 aplinkoje XX a. I pusėje įkurtas tabako fabrikas „Zefyr“, veikęs iki II Pasaulinio karo. Per karą fabriko pastatai smarkiai nukentėjo. Po karo juose buvo įsikūrusios įvairios pramonės įmonės. Artimiausi archeologiniai tyrimai vykdyti 2006 m. Aguonų g. 17. R. Žukovskis ištyrė 7 šurfus, iš viso 22,45 m² plotą. Fiksuotas XVII–XX a. kultūrinis sluoksnis (*LIIR*, f. 1, b. 4655). 2006 m. Raugyklos g. 25 V. Daminaitis ištyrė 140 m² plotą. Fiksuotas XIX a. – XX a. pradžios sluoksnis (*LIIR*, f. 1, b. 5139). 2013 m. Aguonų–Naugarduko gatvių tyrimus atliko R. Žukovskis. Žvalgytas 300 m² plotas, aptikta pavienių žmonių kaulų fragmentų ir XIX–XX a. mūrų liekanų (*LIIR*, f. 1,